
Et Interview med Sfinxen

Et stykke journalistik af

Kaj Munk

Udgivet i 2015. Teksten må i denne form frit benyttes med angivelse af Kaj Munk Forskningscentret, Aalborg Universitet, som kilde.

Kaj Munk Forskningscentret, Aalborg Universitet.

Indhold

Et Interview med Sfinxen

4

Et Interview med Sfinxen

Et Interview med Sfinxen

[1] Genoptrykt i "Vedersø-Jerusalem Retur" Pag 91-96

JYLLANDSPOSTEN

Søndag den 22. April 1934.

Et Interview med Sfinxen.

Kaj Munks Rejsebreve.

Sognepræst Kaj Munk sender "Jyllandsposten" en Række Rejsebreve fra sin store Udenlandsrejse. Vi bringer i Dag det fjortende, hvori han fortæller om et "Interview med Sfinxen".

VOULEZ VOUS – – Hvad er det nu, det hedder paa Fransk: at rejse ad Bloksbjerg til? Voulez vous – travailler – travailler pour – – – Jamen 35 Pjaster, Herre, det er dog ingenting, en Perlekæde paa 1½ Alen, hver eneste Perle et Kunstværk – Adieu! Adieu! – Et Kunstværk af Sølv. Spørg Politibetjenten, han kommer der, det er rigtigt nok, ægte Sølv, ikke sandt, og kun 30 Pjaster, fint ægyptisk Nysølv, et Underværk, kan for Madonnas Skyld gaa for 25 Pjaster, nøjeste Pris, Herre, Herre, De staar Deres Lykke i Vejen, De faar aldrig saadan et Tilbud mere. - Je ne veux pas avoir avec vous de faire - marche! Marche! - Tyve Pjaster, tyve stakkels ægyptiske Pjaster! Hvad vil De da give, Herre, hvor meget, hvor meget? Ægte Sølv, garanteret, 15? Saa siger vi 10 da, for Madonnas Skyld, Herre! Jeg er en god Mand, forlanger aldrig mere, end en Ting er værd, tro mig - for 5 Pjaster er Kæden Deres.

Hvad skal man gribe til? Her vilde man sætte sig i Ørkenstilhed og have en Samtale med Sfinxen, og saa skal man i Stedet slaas med denne Juvelgrosserer for at slippe for hans Aluminium.

Men altsaa for 5 Pjaster tilkøber man sig baade et kosteligt Smykke og Freden og Stilheden. Derefter fremtager man sin Lommebog og lægger ud med Interviewet.

"Meget ærede Hr., Fru eller Frøken Sfinx, Deres Majestæt, Deres guddommelige Højhed, maa det være en tilrejsende indrømmet at stille et Par enkelte, hurtigt besvarede Spørgsmaal? Hvor gammel kan man regne med, at Deres Ærværdighed nu har drevet det til at blive?"

Jeg havde ærligt talt ikke meget Haab om Resultat af min Henvendelse. - Overdaadig blev derfor min Lykke, da adspurgte efter en længere Pavse, udfyldt af min intense og bønne Stirren, begyndte at røre paa sig, plire med det ene Øje, strække Kløerne og give Lyd for en hul, langstrakt Gaben. Saa sagde den paa saadan lidt udflydende Norsk: "Er De Digter?"

"Ikke saa meget, som jeg gerne vilde være, Deres Naade", sagde jeg og bukkede; "hvordan kommer Deres Naade paa det?"

"Videnskabsmand?"

"Endnu mindre. Men hvis Deres Naade vil..."

"Skab Dem ikke. Kald mig ved mit Navn. Vi lever vel i Nutiden. Jeg troede, De var

Digter, for hvem anden end saadan et galt Menneske skulde komme paa den fornuftige Idé at tiltale mig? Er De i Familie med Ibsen?"

"Ibsen?"

"Jajaja, Henrik Ibsen, naturligvis. Maab ikke!"

"Altfor lidt, Deres - Sfinx. Ogsaa altfor lidt. Ja, han har jo besøgt Dem engang".

"I Forgaars. Eller var det i Gaar?"

"I Forgaars, kære Sfinx, lad os sige i Forgaars. Men nu vilde jeg altsaa gerne stille et Par Spørgsmaal for mit Blad".

"Ah! Journalist! Times?"

"Jyllandsposten".

"Kender det ikke".

"Et udmærket Blad. Læses af mange Mennesker, der ikke læser "Times", ikke kunde tænke sig at læse "Times". Men det var bare det, jeg gerne vilde have at vide: Hvornaar maa man gaa ud fra, at Jorden har haft den Ære, at De blev født?"

"Spørg væk! Men ikke om noget, der angaar mig privat. Saa svarer jeg ikke en Hieroglyf mere".

"Har De kendt Josef personlig?"

"Hvilken Josef? Aah, den gamle Idiot. Han var jo ganske umoderne baade i sin Moral og sin Politik. At tænke sig en Minister, som, naar der indtræffer 7 gode Aar, sparer sammen til de daarlige! Enhver ansvarsbevidst Statsmand nu om Dage vilde bruge de gode Aar til at tage Laan i og de daarlige til at gaa fallit i".

"Har De ogsaa kendt Moses personlig?"

"Den infame Forræder! Typen paa sit Folk. Fødes som Jøde og gøre sig til Ægypter for at lære sig alt vort og bruge det mod os til Fordel for sig selv og sine egne. Heil Hitler! Heldigvis havde vi da faaet pisket dem til at bygge Pyramiderne for os, inden de stak af. Og dem tog de mærkeligt nok ikke med sig over Det røde Hav. Hm, lad os tale om noget andet!"

"Hvad synes De om Englænderne?"

Sfinxen kigger sig forsigtigt om til begge Sider. Saa hvisker den: "Har De set Deres Lejr ude i Ørkenen, deres Telte, deres Tanks, deres Tusinder af magre Soldater, som traller om, hvor langt der er til Tipperary, deres Officerer, som galopperer til Kamels hurtigere, end nogen Indfødt kan? De har en uhyggelig Evne til at hygge sig over hele Kloden, og hvem kan modstaa deres storsnude Høflighed? De har imponeret mig, endnu mere end Romerne, der var her i Fjor. Men har De lagt Mærke til Gribbene over Cairo, min Herre? De er paa Smalkost for Tiden, men venter paa deres Chance. Og naar Englænderne ikke er her mere, saa er Nilen og jeg her endnu".

*

"Maa jeg i Tillid til den Erfaring, der betinges af Deres høje Alder, og i Beundring for den Aandsfriskhed og Følgen med Tiden, De i Dag saa aabenbart har lagt for Dagen, rette til Dem et Par Spørgsmaal paa et helt andet Plan: Hvilken Stilling indtager De i Problemet: Demokrati - Diktatur?"

Sfinxen rømmer sig beredvilligt og udtaler med hævet Taa: ”Den demokratiske Udvikling i Italien og Tyskland interesserer mig stærkt. Der er det ved Hjælp af Stemmesedlen lykkedes den brede Befolkning igennem en enkelt af sine Sønner, den mest maalbevidste og handlekraftige, at gøre Ende paa Rigsdagsmændenes Diktatur. Et saadant Demokrati har store Betingelser for at hævde sig, især hvis det støtter sig til en stærk Kongemagt. Kongen vælges ikke; ubesudlet og ingen takskyldig naar han Retten til Tronen ved Arv; Opdragelse og Uddannelse til Gerningen uddyber hans Ret; hans Stilling over Partierne og hans Uafsættelighed giver Vilkaar for Enliniethed i Statsstyret; rodfæstet i Landet gennem sin Ahnerække vil han i mange Tilfælde have Instinkt for, hvad der tjener til dets Vel; og endelig er Kronen i sig selv en Styrke over alle dem, hvem dens Glans er hellig. Havde mit gamle Rige ikke været dynastisk indrettet, var det aldrig blevet Folkeslagenes Rettesnor i Styresæt”.

”Igen et andet Spørgsmaal! Sig mig, De, som har Religions-Brydninger, hvilken Tro kommer Sandheden nærmest: den oldægyptiske, den kristne, den muhamedanske? eller tror de, at der vil komme en Fremtidens Religion?”

Sfinxen lukker Øjnene og ligger længe tavs. Saa svarer den langsomt og meget stille, stadig uden at aabne Øjnene: ”Ja, jeg har set mange Religioners Brydninger, det har jeg. Men hvordan skal jeg kunne svare Dem paa, hvilken Tro der kommer Sandheden nærmest? Sandheden har jeg jo aldrig set”.

Saa sælsomt er dens Stemme forandret, at jeg ikke vover at spørge mere. Men da den stadig ligger med lukkede Øjne, bliver jeg bange for, at den skal slippe i Søvn for mig, og Angsten giver mig Mod: ”Tilgiv mig, men jeg tør ikke komme hjem til min Redaktør uden at have stillet det banale, men evigt brændende Spørgsmaal: ”Hvem er du, Sfinx?”

Da stiger Smilet frem om de letspottende Læber, og den svarer: ”Sagde jeg dig det, var jeg jo ikke den, jeg er”.

*

Udfordrende ser den paa mig. Da gør ogsaa jeg mine Øjne haarde og gennemborende: ”Du sagde før, at du aldrig har set Sandheden, Sfinx. Husker du, at engang kort efter din dejligste Dronnings Dage kom der til dig en fattig Tømrer af det Folk, du hader, med Hustru og en lille Søn. Saa du det Spædbarn, Sfinx?”

Og knap har jeg spurgt, før Sfinxen rejser sig halvt, pisker Sandet med sine Kløer og Manke, saa Jordan ryster, og hvæser imod mig: ”Jeg saa ham ikke, for jeg vilde ikke se ham, jeg vendte mit Hoved bort. Forstaar du nu, hvem jeg er, hvad Hemmelighed jeg ruger paa, hvorfor Konger har spændt deres Kraft for at skabe mig efter Præsters og Kunstneres Syn? Naar de kæmpede mod Landet og slyngede Nilen imod det for at virke det om til Korn og Frugter, naar de drog i Leding mod Fjenders barbariske Horder, naar de dystede med Tilværelsens genstridige Gaader, naar de stod for at kue Slavernes Opstande eller ordne Massernes oprørske Kaos, da gik de til mig for at ofre, Konger og Ypperstepræster, al Landets Storhed, til mig, deres Gud, som de selv havde skabt, og saa sig Kræfter og Mod til paa mig: ”Har vi mægtet dette Storværk, kan vi ogsaa magte de andre”. Og de gik fra mig ud og magtede dem, byggede Samfundet, grundlagde Kulturen. Og jeg sad

her midt iblandt dem, mens Aartusinder fæg hen gennem Ørkenen, æggende dem med min menneskeskabte Vælde til Daad efter Daad. Hvad vilde han her, Pattebarnet, paa ynkelig Flugt for en romersk Vasal? Her laa han og pludrede og lo, og hans Mor sang Sange for ham om en Gud, der nedstiger, en Gud, der forbarmer, en Gud, der frelser, mens jeg bed mine Tænder sammen om min stolte Visdom: "Vi kan selv, vi kan selv, vi kan selv".

Sfinxen tier og falder tilbage. Uden at jeg har bemærket det, er Solen sunket. En kold Vind har rejst sig et Steds i Ørkenen og slaar mig paa Kinden. Paa Toppen af Keops' Pyramide staar Muhameds Maane i Ny. Jeg tvinger mig til at gaa roligt ned af Sandskrænterne, men uroligt hugger mit Hjerte i Brystet. Det ligefrem stilnede paa mig at se en Sporvogn komme duvende med alle de oplyste Ruder. Jeg stiger ind. Paa hele den to Miles Tur ind til Cairo grunder jeg skiftevis over: Hvor er Faraonernes Ægyptere henne, mens Jøderne gaar over Jordan endnu? Og paa: Hvem er det mon, der trækker Sporvognen: Mennesket eller Gud?

Kaj Munk.